

Duramaz, S.; Gökbnar, A. R.; Onağ, A. Z. ve Onağ, Z. (2018). Üniversite Öğrencilerinin Kredi Kartı Kullanımlarına Yönelik Bir Araştırma: Manisa Celal Bayar Üniversitesi Merkez Kampüsleri Örneği, *Tüketici ve Tüketim Araştırmaları Dergisi*, 10(2), 307-337

Üniversite Öğrencilerinin Kredi Kartı Kullanımlarına Yönelik Bir Araştırma: Manisa Celal Bayar Üniversitesi Merkez Kampüsleri Örneği¹

Selim DURAMAZ²

Ali Rıza GÖKBUNAR³

A. Ozan ONAĞ⁴

Zeynep ONAĞ⁵

Öz

Çalışma, bankaların hedef kitle olarak son dönemde üzerinde yoğunlaştığı üniversite öğrencilerinin kredi kartı kullanımlarını etkileyen faktörlerin ortaya çıkarılması çerçevesinde

¹ Bu çalışma Manisa Celal Bayar Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinasyon Birimince desteklenmiştir, Proje Numarası: 2018-002.

² **Sorumlu Yazar / Corresponding Author:** Dr.Öğr.Üyesi, Manisa Celal Bayar Üniversitesi Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu, selimduramaz@hotmail.com, <https://orcid.org/0000-0002-1257-0620>

³ Prof. Dr., Manisa Celal Bayar Üniversitesi Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu, argokbnar@hotmail.com, <https://orcid.org/0000-0001-7955-832X>

⁴ Dr.Öğr.Üyesi, Manisa Celal Bayar Üniversitesi Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu, ozanonag@hotmail.com, <https://orcid.org/0000-0001-8117-339X>

⁵ Dr.Öğr.Üyesi, Manisa Celal Bayar Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi, zeynepo-nag@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0002-4034-6773>

Makale Türü / Paper Type: Araştırma Makalesi / Research Paper

Makale Geliş Tarihi / Received: 18.09.2018

Makale Kabul Tarihi / Accepted: 26.10.2018

gerçekleştirilmiştir. Bu kapsamda Manisa Celal Bayar Üniversitesi Merkez Kampüslerinde öğrenim gören ve örneklem grubu olan 2050 öğrenciden elde edilen veriler üzerinden araştırma gerçekleştirilmiştir. Araştırmada kredi kartı kullanımını etkileyen faktörler, faktör analizi ve açık uçlu bir soru ile tespit edilmeye çalışılmış, ayrıca diğer bulgular için ise t-testi ve varyans analizleri yapılmıştır. Çalışmanın sonucunda kredi kartı kullanımında kaygısal boyut kapsamında öğrencilerin kaygı ve endişelerine rağmen gelirlerinin yetersizliği ve burs imkanlarının sınırlı olması nedeniyle kredi kartı kullanımına yöneldikleri tespit edilmiştir. Bununla beraber duygusal boyut bağlamında öğrenciler, kredi kartı sahibi olmaktan mutlu olduklarından ve kredi kartının güvenilir olduğunu düşündüklerinden dolayı da kart kullanımına yönelmektedirler. Araştırmanın sonuçları ile hem literatüre katkı sağlanması, hem de uygulamaya yönelik olarak işletmelere ve bankalara politika oluşturma aşamasında kaynak sunulması amaçlanmaktadır. Ayrıca çalışma ve elde edilen sonuçlar, öğrencilere ya da farklı tüketici gruplarına yönelik gelecekte yapılacak bölgesel ve ulusal düzeydeki araştırmalara yönelik literatür oluşmasında ve karşılaştırmalı değerlendirmeler yapılmasında kaynak teşkil edebilecektir.

Anahtar Kelimeler: Kredi Kartı, Kredi Kartı Kullanımı, Manisa Celal Bayar Üniversitesi

A Research for the Use of Credit Card of University Students: A Case of Manisa Celal Bayar University Central Campuses

Abstract

The study was carried out to determine the factors affecting the credit card usage of university students, which the banks have recently focused on as a target audience. Within this framework, a survey has been conducted on the data obtained from 2050 students who generate the sample and study at Manisa Celal Bayar University Central Campuses. In the study, factors affecting the use of credit cards were tried to be determined by factor analysis and an open-ended interview,

while t-test and variance analyzes were performed for other findings. As a result of the study, within the context of anxious dimension, it has been determined that the students use credit cards due to the lack of income and limited scholarship opportunities despite their cares and concerns in the use of credit cards. However, in the context of emotional dimension, students are happy to have a credit card and because they think that the credit card is reliable, they are tending to card use. With the results of the research, it is aimed to contribute to both the literature and to provide resources to the enterprises and banks in the policy-making stage. In addition, the study and results may be the source of literature and comparative evaluations in the future for the research of regional and national researches on students or different consumer groups.

Key Words: Credit Card, Credit Card Use, Manisa Celal Bayar University.

Giriş

Elektronik ödeme araçlarının yaygınlaşmasıyla birlikte günümüzde nakit kullanımı gittikçe azalmış, bireyler nakit yerine kredi kartı, debit (borç) kartı gibi alternatif ödeme araçlarını daha sık kullanır olmuşlardır. Dolayısıyla hem dünya genelinde, hem de beraberinde ülkemizde kredi kartı kullanım istatistikleri diğer ödeme araçları ile beraber göre yüksek seviyelere ulaşmıştır (Bankalararası Kart Merkezi, 2018; Bloomberght, 2014).

Küreselleşen dünya ile teknolojinin getirdiği farklı imkanlar çerçevesinde yetişen genç neslin kredi kartı gibi ödeme araçlarını diğer bireylere göre daha sık kullanma potansiyeli, bankaların hedef kitle olarak farklı tüketici gruplarını, özellikle de öğrencileri baz almasında etkili olmuştur (Williams vd., 2008; Kaya, 2009). Bu süreç de farklı grupların kredi kartı kullanımı davranışlarını etkileyen araştırmalara yönelik ulusal (Torlak, 2002, Yeniçeri ve Akturan, 2007, Girginer vd. 2008, Çiçek ve Demirdelen, 2008; Akbulut ve Özbolat, 2015, Cebeci ve Uçar, 2016, Uzun ve Bilge, 2017) ve uluslararası (Hayhoe vd., 1999, Compton ve

Pfau 2004, Jones, 2005, Pinto ve Mansfield 2006, Williams vd. 2008, Lawrance vd. 2003, SallieMae, 2009, Sotiropoulos ve D'astous, 2012, Huong Ha, 2013) akademik çalışmaların artışı beraberinde getirmiştir.

Hızlı ödeme imkanı sunması, internet alışverişlerinde kullanılması gibi birçok avantajı bulunan kredi kartlarının hem gençlere, hem de diğer bireylere sunduğu farklı avantajlarının yanında dezavantajları da söz konusu olabilmektedir (Latino Community Credit Union, 2013, Çavuş, 2006). Dolayısıyla sosyo-ekonomik düzey, cinsiyet, yaş, kredi kartının sunduğu ayrıcalıklar vb. durumlar açısından üniversite öğrencilerinin kredi kartı kullanım tercihleri değişebilmektedir.

Tüketicilerde kredi kartı kullanımlarını etkileyen faktörleri ve tüketim alışkanlıklarını belirlemek, işletmelerde ve bankacılık sisteminde hedef pazar olanaklarının belirlenmesinde önemli rol oynamaktadır. Nitekim tüketici sayısının artması ve farklılaşan tüketici beklentileri, finansal sektörde faaliyet gösteren kuruluşların pazarı bütün kabul edip, tüm gruplara aynı nitelikteki ürün ve hizmet paketini sunma stratejisini zora sokmuştur (Ünal ve Erciş, 2004). Bu noktada farklı grupların kart kullanımını etkileyen faktörlerin belirlenmesi, işletmelerin ve bankaların kendi ödeme ve tahsilat sistemlerini günümüz teknolojisine adapte etmelerini ve sunulan hizmette kişiselleştirmeler yapabilmelerini sağlayacaktır.

Bankacılık ve finans sisteminin tamamen dijitalleşmesi, sunulan hizmetlerin kişiselleştirilemesi, teknolojinin etkisi ile kredi kartı kullanımlarının akıllı cihazlar, alternatif dağıtım kanalları ile yapılması kredi kartı kullanımlarının farklı uygulama alanlarına erişmesini de beraberinde getirmektedir. Nitekim günümüzde tüketiciler bankacılık işlemlerini bu kanallardan gerçekleştirmeyi daha fazla istemektedirler (Korkmaz ve Gövdeli, 2004). Günümüz koşullarında teknolojiyi yakından takip eden ve hızlı değişen tüketim ürünlerine çabuk adapte olan üniversite öğrencilerinin daha fazla kredi kartı kullanmalarına yönelik bankaların da farklı çalışmaları söz konusudur (Keskin ve Koparan, 2010).

Çalışmanın diğer çalışmalara göre (Jones, 2005; Huong Ha, 2013, Sotiropoulos ve D'astous, 2012; Uzun ve Bilge, 2017) önemli bir örnek-

lem üzerinden gerçekleşmesi ile öğrencilerin kredi kartı kullanım davranışlarının belirlenmesi ile hem literatüre, hem de bankalara politika oluşturması aşamasında katkı sağlanması amaçlanmaktadır. Çalışmanın pratiğe yönelik sunması beklenen katkılardan bir diğeri işdünyasına yöneliktir. Nitekim öğrencilerin kredi kartı kullanım alışkanlıklarının belirlenmesi ile hangi sektörlerde daha fazla harcama yaptıkları, aylık ne kadar kredi kartı ile alışveriş yaptıkları gibi bulguların ortaya çıkarılması, reel sektöre yönelik önemli bir veri kaynağı sunacaktır. Ayrıca literatürdeki diğer çalışmalara benzer bir şekilde (Girginer vd. 2008, Çiçek ve Demirdelen, 2008; Uzun ve Bilge, 2017) üniversite olan bir şehirde öğrencilerin gerçekleştirdikleri harcamaların yerel ekonomiye katkısını yansıtması açısından çalışmamız Manisa'ya yönelik ayrı bir değer taşımaktadır.

Çalışmada Manisa Celal Bayar Üniversitesi (MCBÜ) Merkez kampüslerde öğrenim gören öğrencilerin kredi kartı kullanım davranışlarının belirlenmesine yönelik bir araştırma gerçekleştirilmiştir. Öncelikle konu ile ilgili literatürdeki çalışmalar ele alınmıştır. Devamında çalışmanın metodolojisi açıklanarak gereç ve yöntem belirtilmiştir. Anket ve görüşme formları aracılığı ile toplanan verilerin analiz edilmesi kapsamındaki bulguların sunulması sonrasında, çalışma, tartışma ve sonuç bölümü ile sonlandırılmıştır.

Literatür Taraması

İlgili literatür tarandığında gerek ulusal, gerekse uluslararası düzeyde üniversite ve diğer öğrenim gruplarında bulunan öğrencilerin kredi ve kredi kartı kullanımına yönelik araştırmaların sonuçları bölüm içinde derlenmiştir. Bu kapsamda çalışmalar ulusal ve uluslararası literatür bağlamında ayrı ayrı ele alınmıştır.

Öncelikle literatürdeki ulusal çalışmalar değerlendirildiğinde konuyla ilgili yöntem ve kapsam bakımından farklı çalışmalar söz konusudur. Çalışmaların birçoğu benzer ölçek (Hayhoe vd., 1999) üzerinden gerçekleştirilmiştir. Bu kapsamda çalışmalar öğrencilerin kredi kartı davranışlarını “davranısal, duygusal, kavramsal, kaygısal, güvenirlilik”

gibi benzer boyutlar altında toplamıştır. Girginer vd (2008), Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi’nde öğrenim gören öğrencilerin kredi kartı kullanımına yönelik bir araştırma gerçekleştirmiştir. 210 öğrenciye uygulanan anket verileri çerçevesinde gerçekleştirilen analizler sonucunda “kredi kartı kullanımına yönelik tutumlarda duygusal ve güvenilirlik boyutlarında kredi kartı kullanan ve kullanmayanlar arasında anlamlı farklar bulunduğunu ve geliri düşük öğrencilerin daha düşük düzeyde kaygısal tutum sergiledikleri” sonucuna ulaşılmıştır. Uzun ve Bilge (2017), Artvin Üniversitesi Hopa Meslek Yüksek Okulu’nda öğrenim gören öğrencilerin kredi kartı kullanım davranışlarını araştırmıştır. Araştırmanın sonucunda öğrencilerin kredi kartı kullanımlarında sınıf bazında ve cinsiyet bazında bazı farklılıkları olduğu ortaya konulmuştur. Buna göre kız öğrencilerin duygusal ve davranışsal açıdan erkeklere göre daha fazla kredi kartı kullanımı eğiliminde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Yine Cebeci ve Uçar (2016), Giresun Üniversitesi, Görele Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu, Bankacılık ve Finans Bölümü lisans öğrencilerinin, sosyo-ekonomik yapıları, kredi kartı kullanım durumları, kredi kartına ilişkin tutumlarını incelemiştir. Faktör analizi sonucunda 13 değişkenden 8 tanesi 3 faktörde (duygusal boyut, davranışsal boyut, güven boyutu) toplanmıştır. Bununla birlikte literatürde farklı anketler ve yöntemler aracılığıyla kredi kartı davranışlarının belirlenmesine yönelik çalışmalar da mevcuttur. Keskin ve Koparan (2010), çalışmada üniversite öğrencilerinin sosyo-ekonomik ve demografik faktörlerinin kredi kartı sahipliği üzerindeki etkileri Logit modeli kapsamında incelenmiştir.

Ulusal literatürde tüketicilere yönelik kredi kartı tutum davranışlarının önemli bir kısmı öğrencileri hedef kitle olarak belirlemişlerdir (Akbulut ve Özbolat, 2015, Cebeci ve Uçar, 2016, Uzun ve Bilge, 2017, Bayrak vd., 2017). Bununla birlikte öğrencilerin dışındaki grupları da hedef kitle olarak belirleyen çalışmalar söz konusudur. Torlak (2002), kredi kartı kullanımının satın alma alışkanlıklarına etkilerini, memurlar, akademisyenler ve serbest meslek grupları örneklemini üzerinde araştırmıştır. Yeniçeri ve Akturan (2007) alışveriş merkezlerinde (AVM) rast-

gele seçilerek örneklem olarak belirlenen tüketicilerin kredi kartı tutumlarını araştırmışlardır. Yine Denk vd. (2018), kartlı ödeme sistemlerinin AVM müşterilerinin finansal davranış ve tutum üzerindeki etkisini incelemişlerdir. Örucü (2003), kredi kartı kullanımının tüketici davranışlarına olan etkisini kamu çalışanları üzerinde gerçekleştirdiği bir çalışma ile araştırmıştır.

Ulusal literatürde genel olarak tüketicilerin kredi kartı davranışlarına yönelik genel bir tutum araştırması gerçekleştirilmişken, bazı çalışmalar da kredi kartı kullanımı tüketicilerin bilinç boyutu üzerinden araştırmışlardır. Yeniçeri ve Akturan (2008) bu noktada bilinçli ve bilinçsiz tüketici ayırımına giderek araştırmasını derinleştirmiştir. Çakmak ve Yurtsever (2012), kredi kartının kontrolsüz bir tüketici davranışı olan plansız satın alma davranışlarına olan etkisini araştırmıştır.

Uluslararası literatürde, tüketicilerin kredi kartı kullanımına yönelik teorik açıdan ulusal literatüre benzer araştırmaların yanında farklı uygulamalar ve araştırmalar da söz konusudur. Bu kapsamda öncelikle benzer çalışmalara bakıldığında bu çalışmalar öğrencilerin kredi kartı davranışlarını yaş, ekonomik, sosyo-demografik değişkenler üzerinden inceleyen çalışmalardır. Allen ve Jover (1997), Teksas'taki farklı 3 üniversiteden 3000 öğrencinin kredi kartı kullanımı alışkanlıklarına yönelik gerçekleştirdiği araştırma sonucunda 657 kullanılabilir veri üzerinden öğrencilerin etnik kökenine göre kredi kartı kullanımında bir farklılık olup olmadığını değerlendirmiştir. Çalışmanın sonucunda İspanya, Afrika-Amerika, Kafkasya kökenli öğrencilerin verilerinde farklı kullanım özellikleri olduğu ortaya çıkmıştır. Jones (2005), Yüksekokul öğrencileri arasında gerçekleştirdiği kredi ve kredi kartı kullanımına yönelik bir araştırma sonucunda öğrencilerinin çoğunun krediye erişme imkânının olduğunu ve yine birçoğunun kredi borcunun olduğu sonucuna ulaşmıştır. Araştırmaya katılan öğrencilerin % 62'sinin kredi kartı olduğu ve yine yaşça büyük olan öğrencilerin borçlarının daha yüksek seviyede olduğu belirtilmiştir. Çalışma, College of Human Environmental Sciences'daki 216 öğrenciden toplanan bilgiler sonucunda gerçekleştirilmiştir. Lawrance vd. (2003), The Louisiana State University'de öğrenim gören öğrencilerin kredi kar-

tı kullanımlarının belirlenmesine yönelik bir çalışma gerçekleştirilmiştir. Çalışmanın sonucunda üniversite öğrencilerinin çoğunun kredi kartlarını sorumlu bir şekilde kullandığı görülmekle birlikte, bazı öğrencilerin büyük miktarda borç biriktirme ve yüksek miktarda faiz ödemekle mali açıdan risk altında buldukları saptanmıştır. SallieMae (2009), araştırma kuruluşunun gerçekleştirdiği çalışmasında, üniversite öğrencilerinin kredi kartı kullanım oranları ve eğilimleri çerçevesinde farklı sonuçlara ulaşılmıştır. Bunlardan birinde kredi sıklığı ve ekonomik kriz dönemlerinde, üniversite öğrencilerinin kredi kartlarına her zamankinden daha fazla güvendiği saptanmıştır. Yine üniversite öğrencilerinin kredi kartı kullanımı ve borç miktarında yıllara göre önemli artışlar gözlenmektedir. Kuruluş, bu sonuçlara yaklaşık 300 öğrenciden derlediği veriler kapsamında ulaşmıştır. Sotiropoulos ve D'astous (2012), ABD'de öğrenim gören 225 üniversite üzerinde gerçekleştirdiği araştırma sonucunda, sosyal normların ve ağ değişkenlerinin öğrencilerin kredi kartı harcamalarını etkilediği sonucuna ulaşmıştır. Ayrıca çalışmada özellikle genç bireylerin başka kişilerin yapmış oldukları yüksek harcamalardan etkilenerek kendilerinin de yüksek harcamaya meyilli olabildikleri çalışmada ulaşılan bir diğer sonuçtur. Huong Ha (2013), Melbourne/Avustralya'daki bayan üniversite öğrencilerinin kredi kartı kullanımını incelemiştir. 257 öğrenciden toplanan sonuçlar çerçevesinde aylık kredi kartı borcu ve demografik-sosyoekonomik değişkenler arasında bir ilişki bulunamamıştır. Che Wel vd. (2015), Universiti Kebangsaan Malaysia'da öğrenim gören ve bir yandan da çalışan öğrencilerin kredi kartı kullanım davranışlarını incelemiştir. Cinsiyete göre kredi kartı kullanım alışkanlıklarında bir fark bulunmazken, öğrencilerin aylık gelirlerine göre kredi kartı kullanım alışkanlıklarının farklı olduğu gözlenmiştir.

Bununla beraber uluslararası literatürde öğrencilerin kredi kartı kullanımını araştıran ve pazarlama konusu çerçevesinde gerçekleştirilen çalışmalar söz konusudur. Compton ve Pfau (2004), üniversite öğrencilerinin kredi kartı pazarında hedef kitle olarak seçilmesinden sonraki süreçte onlara yönelik olarak uygulanan politikaların etkinliği ölçmek amacıyla bir çalışma gerçekleştirmişlerdir. Çalışmanın sonucunda üni-

versite öğrencilerine yönelik geleneksel olarak uygulanan tanıtım kampanyalarının ve tanıtımlarının etkili olduğu, kredi kartı reklamlarında öğrencilere yönelik bilinçaltı mesajların verilmesinin başarılı olduğu ve onları kredi kartı kullanımına yönlendirdiği tespit edilmiştir. Pinto ve Mansfield (2006), kredi kartı şirketlerinin üniversite öğrencilerine ürünlerini ulaştırmak ve satmak için mail yoluyla nasıl ulaşabildiğini ve bunda ne kadar başarılı olduğunu araştırmıştır. Bu çerçevede toplam 550 öğrenciye 6 hafta boyunca düzenli olarak gönderilen e-mailler sonucunda 112 öğrencinin firmaların mailine yanıt vererek kredi kartı kullanımına başladığı tespit edilmiştir. Williams vd. (2008), çalışmalarında yükseköğrencilerinin kredi kartı borçlarını araştırmışlardır. Verilerin Güney Amerika'daki bir üniversite üzerinden toplandığı araştırma sonucunda öğrencilerin kredi kartı borçlarının yıllara göre sürekli artışta olduğunu ve bunun en önemli nedeninin de kredi kartı şirketlerinin öğrencileri önemli bir hedef kitle olarak görmeleri ve sürekli öğrencilere e-mail, kampüs stantlarıyla pazarlama faaliyeti içerisinde bulunmasının olduğunu ortaya koymuşlardır.

Yöntem

Öğrenciler arasındaki kredi kartı kullanımı ile ilgili farklılıkları tespit edebilmek amacıyla MCBÜ merkez kampüslerde öğrenim gören öğrenciler hedef kitle olarak belirlenmiş, 2050 öğrenci basit tesadüfi örnekleme tekniği ile örnekleme dahil edilmiştir.

Araştırmada anket veri toplama aracı ve içeriğinde bulunan görüşme formu çalışma örnekleme olan MCBÜ merkez kampüslerinde öğrenim gören öğrencilere uygulanmıştır. MCBÜ'nün merkezde olan yapılanması 3 farklı kampüste gerçekleşmektedir. “Spor Bilimleri Fakültesi (SBF), İlahiyat Fakültesi, Yabancı Diller Yüksekokulu” MCBÜ'nün Şehzadeler Yerleşkesi'nde yer alan akademik birimleriyken, “Tıp Fakültesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Sağlık Bilimleri Enstitüsü”, Uncubozköy Sağlık Kampüsünde eğitim öğretim faaliyetlerine devam etmektedir. Şehit Prof.Dr. İlhan Varank Kampüsü'nde (Muradiye Kampüs) yer alan akademik birimler ise “İktisadi İdari Bi-

limler Fakültesi, İşletme Fakültesi, Mühendislik Fakültesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Fen Bilimleri Enstitüsü, Manisa Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu”-dur. MCBÜ merkez kampüslerinde, anılan akademik birimlerde öğrenim gören toplam öğrenci sayısı araştırmanın gerçekleştirildiği tarih itibarıyla 27.919’dur.

Çalışmada MCBÜ merkez kampüslerinde öğrenim gören öğrencilerin kredi kartı kullanım davranışlarının belirlenmesi çerçevesinde karma yöntem kullanılmaktadır. Karma yöntem araştırmaları, nitel ve nicel yöntemlerin bir arada kullanılması olarak tanımlanır (Baki ve Gökçek, 2012; Creswell, 2003). Creswell and Clark (2006) karma yöntem yaklaşımının nicel ve nitel yaklaşımları birlikte kullanmanın araştırma problemlerinin daha iyi anlaşılacağına öne sürmektedir. Araştırma kapsamında hem nicel, hem de nitel verinin tek bir çalışmada toplandığı tekli çalışma (single study) yöntemi tercih edilmiştir.

Anket ve görüşme formları hedef kitleye bizzat proje araştırma ekibi tarafından 2050 kişiye uygulanmış olup, bunların 1820 tanesi analize dâhil edilmiştir. 230 anket formu bilgi eksiklikleri nedeniyle analizden çıkarılmıştır. Anketi dolduranlara hem anketin amacı ve kapsamı hakkında detaylı bilgi verilmiş, hem de anketi dolduranların anlamadığı sorular olduğunda, sorular hakkında daha açıklayıcı bilgiler verilerek anketin doğru anlaşılması ve doğru yanıtlar verilmesi noktasında kolaylık sağlanmıştır.

Çalışmada ulaşılan sonuçlar öğrencilere uygulanan iki bölümlü anket formu ile elde edilmiştir (Ek-1). Anket formunda ilk bölümde demografik değişkenleri tespit etmeye yönelik, üniversite öğrencilerinin okudukları bölüm, sınıf, cinsiyet, yaş, aylık gelir, kredi kartı sahiplik ve kullanım bilgilerinden oluşan 11 madde ve son olarak çalışmada “öğrencileri kredi kartı kullanmaya iten nedenleri belirlemeye yönelik” görüşme formu uygulanmıştır. Görüşme formuna verilen yanıtların değerlendirilmesinde nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması yöntemi kullanılmıştır.

Anket formunun ikinci bölümünde öğrencilerin kredi kartı kullarımlarını değerlendirebilmek için Girginer, Çelik ve Uçkun (2008)'un çalışmalarında kullandığı, 16 maddeden oluşan Kredi Kartı Tutum Ölçeği (KKTÖ) yer almaktadır. Araştırmacılar bu ölçeği Hayhoe, Leach ve Turner (1999) tarafından geliştirilen 12 maddeden oluşan ölçekten Türkçe'ye adapte etmişler ve ilgili ölçeğe öğrencilerin kredi kartı kullarımlarındaki tutumlarını daha iyi belirleyebileceklerine inandıkları 4 madde daha eklemişlerdir. Girginer vd. (2008)'nin oluşturdukları KKTÖ'nün Cronbach Alpha değeri .78'dir. Ankete katılan öğrencilerin her bir ifadeye katılma düzeylerini belirlemek için kesinlikle katılmıyorum (1) ile tamamen katılıyorum (5) arasında değişen Likert tipi beşli derecelendirme ölçeği üzerinde işaretlemeleri istenmiştir. Anket örneği Ek 1'de verilmiştir. KKTÖ'nin faktörler bakımından öğrencilerin çeşitli demografik özelliklere göre farklılıklarının analizinde cinsiyet, kredi kartı kullanma durumu gibi iki gruba yönelik karşılaştırmalarda bağımsız örneklem t testi uygulanmıştır. Kullanılan kredi kartı sayısı, gelir düzeyi, harcama miktarları gibi ikiden fazla grubun ölçek puan ortalamalarının karşılaştırılmasında ise Varyans Analizi (ANOVA) kullanılmıştır. Farklılığın anlamlı bulunması durumunda, farklılığa neden olan grupların belirlenmesi için çoklu karşılaştırma testi (Tukey Testi) uygulanmıştır. Çalışmada elde edilen verilerin analizlerinde SPSS 20.0 paket programından yararlanılmıştır.

Bulgular

Anket formunda öncelikle katılımcıların demografik bilgileri ve kredi kartı kullarımları ile ilgili verileri frekans ve yüzdeler olarak özetlenmiştir.

Tablo 1. Demografik Değişkenler

Demografik Değişkenler	Kategori	N	%
Cinsiyet	Erkek	939	51.6
	Bayan	881	48.4
Yaş	19	326	17.9
	20	381	21
	21	432	23.7
	22	292	16
	23	167	9.2
	24	221	12.1
Okul	-Mühendislik Fakültesi(MF)		
	-İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi(İİBF)	379	20.8
	-Fen- Edebiyat Fakültesi (FEF)	3303	18
	-Spor Bilimleri Fakültesi (SBF)	231	16.6
	-Tıp Fakültesi (TF)	218	12.7
	-Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu (UBYO)	218	12
	-İşletme Fakültesi (İF)	143	7.9
Sınıf	1. sınıf	536	29.5
	2. sınıf	521	28.6
	3. sınıf	444	24.4
	4. sınıf	319	17.5
Aylık ortalama gelir (TL)	1000 ve altı	1036	56.9
	1001-1500	390	21.4
	1501-2000	233	12.8
	2001 ve üzeri	161	8.8
Kredi Kartı Kullanıyor mu?	Evet	1184	65.1
	Hayır	636	34.9
Kredi kartı kime ait?	Kendisine	1026	86.7
	Ailesine (Ek kart)	158	13.3
Sahip Olunan Kredi Kartı Sayısı	1	764	64.5
	2	310	26.2
	3	81	6.8
	4	17	1.4
	5	8	0.7
Kredi Kartı Aylık Harcama Tutarı (TL)	100-200	365	30.8
	201-300	247	20.9
	301-400	141	11.9
	401-500	198	16.7
	501 ve üzeri	233	19.7
Kredi Kartı Borcu Aylık Ödeme Miktarı	Tamamı	457	38.6
	Asgari Tutar	397	33.5
	Kendi Belirledikleri	330	27.9

Tablo 1 incelendiğinde, anket formunun uygulandığı toplam kişi sayısı 1820'dir. Öğrencilerin yaş dağılımlarına bakıldığında yaşlarının

19 ile 24 yaş aralığı arasında değiştiği gözlemlenmiştir. Ankete katılan öğrencilerin hangi okulda ve sınıfta öğrenim gördükleri tabloda okul detaylarıyla verilmiştir. Öğrencilerin aylık gelir dağılımları incelendiğinde öğrencilerin %56.9 ile yarıdan fazlası 1000 TL'den az gelire sahiptir. Öğrencilerin 1184'ü (%65.1) kredi kartı kullandığını belirtirken, 636'sı (%34.9) kredi kartı kullanmamaktadır. Öğrencilerin yüzde 90'ına yakını kendisine ait kredi kartını kullanmaktadır. Öğrencilerin sahip olduğu kredi kartı sayısı, harcama ve ödeme miktarları ve kredi kartını hangi tür harcamalarda kullandıkları tabloda sunulan diğer değişkenler olmuştur.

Öğrencilerin kredi kartını genel olarak hangi tür harcamalarda kullandıkları incelendiğinde, 256'sının (%21.6) kredi kartını sadece giyim masraflarında, 182'sinin (%15.4) sadece yemek giderlerinde, 153'ünün (%12.9) sadece market alışverişlerinde kullandığı gözlemlenirken, geri kalan öğrencilerin ise kredi kartlarını genel olarak yemek, market alışverişi, giyim, fatura ödeme, eğlence, tatil ve özel harcamalarının (aksesuar, kozmetik vb.) tamamında kullandığı ortaya çıkmıştır.

Araştırma kapsamında anket formunun ikinci bölümünde yer alan KKTÖ'ye yönelik verilerin analizinde kredi kartı kullanan 1184 öğrencinin verdikleri yanıtlar veri analizine tabi tutulmuştur. Geri kalan 636 öğrenci kredi kartı kullanmadığı için KKTÖ'yü doldurmamışlar ve veri analizi kapsamı dışında tutulmuşlardır.

Öğrencilerinin kredi kartı kullanımına yönelik tutumlarını boyutlandırmak amacıyla 16 maddeden oluşan KKTÖ'ne, temel bileşenler yöntemi esas alınarak "Faktör Analizi" uygulanmış ve öğrencilerin kredi kartı kullanımına yönelik tutumlarında etkili olan 5 faktör belirlenmiştir. Bu faktörler kaygısal, davranışsal, duygusal, güvenilirlik ve kavramsal faktör olarak literatüre (Girginer vd., 2008) bağlı olarak isimlendirilmişlerdir. Araştırma kapsamında örneklem yeterliliğini belirlemek için Kaiser-Meyer-Olkin KMO testi kullanılmış ve KMO .915 ($p < .001$) sonucuna ulaşılmış olup, örneklem yeterliliği faktör analizi yapılabilmesine imkân vermiştir.

Tablo 2. Kredi Kartı Tutum Ölçeği Faktör Analizi Sonuçları

Faktörler	Faktör Yükleri	Açıklanan Varyans	Cronbach Alpha
Faktör 1: Kaygısal		%18.746	.75
3. Kredi kartını fazla kullanmak beni rahatsız eder.	0.756		
6. Kredi kartını fazla kullanmak fazla borç demektir.	0.755		
13. Kredi kartı sadece acil durumlarda kullanılmalıdır.	0.787		
16. Kredi kartını kullanırken bütçemin üzerinde harcama yapacağımdan korkarım.	0.803		
Faktör 2: Davranışsal		%16.088	.79
9. Daha çok kredi kartım olsun isterim.	0.574		
10. Öğrenci için kredi kartı sahibi olmak güç olsa da her zaman birden fazla kredi kartı için başvurmaya çalışırım.	0.832		
11. Sahip olduğumdan daha fazla kredi kartına sahip olmayı istiyorum.	0.828		
12. Kredi kartlarının tüm çeşitlerini denemeyi severim.	0.822		
Faktör 3: Duygusal		%14.348	.82
1. Kredi kartım beni mutlu ediyor.	0.852		
2. Kredi kartı kullanmayı seviyorum.	0.847		
4. Kredi kartına sahip olmayı seviyorum.	0.781		
Faktör 4: Güvenilirlik		%9.843	.70
14. Kredi kartları güvenlidir.	0.726		
15. Kredi kartları risksizdir.	0.893		
Faktör 5: Kavramsal		%6.456	.59
5. Herhangi bir kredi kartını kullanmak akılsızlıktır.	0.946		
7. Kredi kartı kullanmanın maliyeti çok yüksektir.	0.833		
8. Kredi kartı kullandığım için borcum her geçen gün artıyor.	0.725		

Kümülatif varyans: % 65.482

KKTÖ'nün Cronbach Alpha: .761

Belirlenen 5 alt faktörün güvenilirlikleri Cronbach Alpha kullanılarak incelenmiş, faktörlerin güvenilirliklerinin .59 ile .82 arasında değiştiği gözlemlenmektedir. Yine KKTÖ faktör analizi sonuçları Tablo 2.'de verilmiştir. Buna göre boyutların varyansları açıklama oranları tabloda görülmektedir.

Tablo 3. Kredi Kartı Tutum Ölçeği Boyutlarının Katılımcıların Cinsiyetine Göre Karşılaştırılması (Bağımsız Örneklem T-test)

Ölçek	Cinsiyet	n	Ort	Ss	sd	t	p																																												
Davranışsal	Kadın	563	3,11	0,59	1182	1,814	.185																																												
	Erkek	621	3,03	0,67				Duygusal	Kadın	563	2,37	1,05	1182	4,958	.658	Erkek	621	2,49	1,09	Kaygısal	Kadın	563	3,76	0,94	1182	2,642	.000	Erkek	621	3,61	1,07	Kavramsal	Kadın	563	3,04	0,99	1182	1,399	.609	Erkek	621	2,96	1,02	Güvenilirlik	Kadın	563	3,23	1,19	1182	0,246	.334
Duygusal	Kadın	563	2,37	1,05	1182	4,958	.658																																												
	Erkek	621	2,49	1,09				Kaygısal	Kadın	563	3,76	0,94	1182	2,642	.000	Erkek	621	3,61	1,07	Kavramsal	Kadın	563	3,04	0,99	1182	1,399	.609	Erkek	621	2,96	1,02	Güvenilirlik	Kadın	563	3,23	1,19	1182	0,246	.334	Erkek	621	3,25	1,24								
Kaygısal	Kadın	563	3,76	0,94	1182	2,642	.000																																												
	Erkek	621	3,61	1,07				Kavramsal	Kadın	563	3,04	0,99	1182	1,399	.609	Erkek	621	2,96	1,02	Güvenilirlik	Kadın	563	3,23	1,19	1182	0,246	.334	Erkek	621	3,25	1,24																				
Kavramsal	Kadın	563	3,04	0,99	1182	1,399	.609																																												
	Erkek	621	2,96	1,02				Güvenilirlik	Kadın	563	3,23	1,19	1182	0,246	.334	Erkek	621	3,25	1,24																																
Güvenilirlik	Kadın	563	3,23	1,19	1182	0,246	.334																																												
	Erkek	621	3,25	1,24																																															

Araştırmaya katılan kadın ve erkeklerin puanlarının karşılaştırılması amacıyla yapılan bağımsız örneklem analizi sonucunda davranışsal boyut ($t=1.814$, $p>.05$), duygusal boyut ($t=1.814$, $p>.05$), kavramsal boyut ($t=1.814$, $p>.05$) ve güvenilirlik boyutları ($t=1.814$, $p>.05$) arasında anlamlı fark bulunamamıştır. Bu boyutlara verilen puanlar cinsiyet değişkeninden etkilenmemiştir. Ancak kaygısal boyutta ($t=2.642$, $p<.05$) katılımcıların cinsiyetleri bağlamında farklılık bulunmuştur.

Tablo 4. Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Okullara Göre Kredi Kartı Tutum Ölçeği Boyut Puanlarının Karşılaştırılması (Tek Yönlü Varyans Analizi)

	Değişken	N	\bar{X}	Ss	F	p	Anlamlı Fark
Davranışsal	1.Müh. Fak.	233	2,88	1,16	16,184	<.001	1-2, 1-3
	2 Fen-Edeb.Fak.	208	2,30	1,18			1-4,1-6
	3.Tıp Fak.	129	2,04	0,97			1-7, 2-3
	4.İşletme Fak.	99	2,40	0,89			2-5,2-6
	5.Spor Bil. Fak.	163	2,72	1,10			3-4,3-5
	6.UBYO	141	1,97	0,89			3-7
	7.İ.İ.B.F.	211	2,40	1,17			
Duygusal	1.Müh. Fak.	233	3,09	0,95	3,820	.001	1-5,1-7
	2 Fen-Edeb.Fak.	208	3,05	1,16			3-5,3-7
	3.Tıp Fak.	129	3,28	1,15			4-5,4-7
	4.İşletme Fak.	99	3,31	1,03			
	5.Spor Bil. Fak.	163	2,88	1,06			
	6.UBYO	141	3,05	1,02			
	7.İ.İ.B.F.	211	2,86	1,12			
Kaygısal	1.Müh. Fak.	233	3,75	0,87	5,478	<.001	1-3,1-5
	2 Fen-Edeb.Fak.	208	3,74	1,03			2-3,2-5
	3.Tıp Fak.	129	3,38	0,99			3-4,3-6
	4.İşletme Fak.	99	3,94	0,76			4-5,4-7
	5.Spor Bil. Fak.	163	3,53	1,22			5-6,6-7
	6.UBYO	141	3,90	0,95			
	7.İ.İ.B.F.	211	3,57	1,05			
Kavramsal	1.Müh. Fak.	233	3,04	0,92	8,138	<.001	1-3,1-4
	2 Fen-Edeb.Fak.	208	3,09	1,10			1-5,2-3
	3.Tıp Fak.	129	2,55	0,89			2-4,2-5
	4.İşletme Fak.	99	3,37	0,85			3-4,3-5
	5.Spor Bil. Fak.	163	2,83	1,03			3-6,3-7
	6.UBYO	141	3,05	0,93			4-5,4-6
	7.İ.İ.B.F.	211	3,08	1,08			4-7,5-7

Öğrencilerin öğrenim gördükleri okullara göre yapılan tek faktörlü varyans analizi sonucunda güvenilirlik boyutu ($F=1,823$, $p>.05$) puanlarında farklılık bulunamamıştır. Öte yandan öğrencilerin öğrenim gördük-

leri okullar bağlamında kredi kartı kullanımlarındaki tutumları diğer tüm boyutlarda farklılık göstermektedir.

Davranışsal boyutta öğrenim görülen okullar arasındaki farklılık, Mühendislik Fakültesinde öğrenim gören öğrenciler ile FEF, TF, İF, UBYO, İİBF’de öğrenim gören öğrenciler arasında görülmektedir. Aynı zamanda FEF’de öğrenim gören öğrenciler ile TF, SBF ve UBYO’da öğrenim gören öğrencilerin tutumlarında da davranışsal boyut kapsamında farklılık tespit edilmiştir. Son olarak öğrencilerin davranışsal tutumlarında TF’de öğrenim gören öğrenciler ile İF, SBF ve İİBF’de öğrenim gören öğrencilerde farklılık tespit edilmiştir.

Duygusal boyut bağlamında öğrencilerin okulları arasındaki farklılıklar MF’de öğrenim gören öğrenciler ile SBF ve İİBF’de öğrenim gören öğrenciler arasında bulunmaktadır. Buna ek olarak duygusal boyutta TF öğrencileri ile SBF ve İİBF öğrencilerinin tutumları arasında farklılık bulunmaktadır. Son olarak İF öğrencileri ile SBF öğrencileri ve İİBF öğrencilerinin tutum farklılıkları bulunmaktadır.

Kaygısal boyut kapsamında öğrencilerin öğrenim gördükleri okullar arasındaki farklar, MF ile TF ve SBF arasında; FEF ile TF ve SBF arasında; TF ile İF ve UBYO arasında; İF ile SBF ve İİBF arasında; SBF ile UBYO arasında ve sonra olarak UBYO ile İİBF öğrencileri arasında gözlemlenmiştir.

Yapılan analizlerde anlamlı farklılığın bulunduğu son boyut olan kavramsal boyut bağlamında farklar MF ile TF, İF ve SBF arasında; FEF ile TF, İF ve SBF arasında; TF ile UBYO, İF, SBF ve İİBF arasında; İF ile UBYO, SBF ve İİBF arasında, son olarak da SBF öğrencilerin İİBF’de öğrenim gören öğrencilerin tutumlarından kaynaklanmaktadır.

Tablo 5. Öğrencilerin Sınıflarına Göre Kredi Kartı Tutum Ölçeği Boyut Puanlarının Karşılaştırılması (Tek Yönlü Varyans Analizi)

	Değişken	N	\bar{X}	Ss	F	p	Anlamlı Fark
Davranışsal	1. Sınıf	326	2,32	1,10	2,849	.036	1-3, 1-4
	2. Sınıf	349	2,39	1,13			
	3. Sınıf	301	2,50	1,16			
	4. Sınıf	208	2,58	1,10			
Duygusal	1. Sınıf	326	3,15	1,09	2,631	.049	1-3,3-4
	2. Sınıf	349	3,00	1,15			
	3. Sınıf	301	2,94	1,04			
	4. Sınıf	208	3,13	0,97			
Kavramsal	1. Sınıf	326	2,87	0,99	2,814	.038	1-2,1-3
	2. Sınıf	349	3,03	1,03			
	3. Sınıf	301	3,09	1,05			
	4. Sınıf	208	3,04	0,93			
Güvenilirlik	1. Sınıf	326	3,10	1,11	2,625	.049	1-3
	2. Sınıf	349	3,24	1,25			
	3. Sınıf	301	3,37	1,31			
	4. Sınıf	208	3,27	1,18			

Tablo 5.'te görüldüğü üzere katılımcıların sınıflarına göre yapılan tek faktörlü varyans analizi sonucunda KKTÖ boyutlarından kaygısal boyut ($F=0,463$, $p>.05$) puanları farklılık göstermemiştir. Buna göre kaygısal boyut bazında öğrencilerin kredi kartı kullanımları öğrenim gördükleri sınıftan etkilenmemiştir. Sonuçlara göre davranışsal ($F=2,849$, $p<.05$), duygusal ($F=2,631$, $p<.05$), kavramsal ($F=2,814$, $p<.05$), güvenilirlik ($F=2,625$, $p<.05$) boyutlarında öğrencilerin sınıflarına göre anlamlı farklılıklar olduğu görülmektedir. Farklılık sınıflar arasında davranışsal boyutta 1 ile 3. sınıf öğrencileri ve 1 ile 4. Sınıf öğrencileri arasında görülmektedir. Duygusal boyutta 1 ile 3. sınıf öğrencileri ve 3 ile 4. sınıf öğrencileri arasında görülmekte iken kavramsal boyutta 1 ile 2. sınıf öğrencileri ve 1 ile 3. sınıf öğrencileri arasında farklılıklar ortaya çıkmıştır. Son olarak güvenilirlik boyutundaki farklılık 1 sınıf öğrencileri ile 3. sınıf öğrencileri arasındadır.

Tablo 6. Öğrencilerin Yaşlarına Göre Kredi Kartı Tutum Ölçeği Boyut Puanlarının Karşılaştırılması (Tek Yönlü Varyans Analizi)

	Değişken	N	\bar{X}	Ss	F	p	Anlamlı Fark
Davranışsal	19	182	2,22	1,04	3,799	.002	19-21,22,
	20	234	2,26	1,07			23,24
	21	285	2,47	1,18			20-21, 22
	22	209	2,53	1,18			23,24
	23	120	2,56	1,09			
	24	154	2,61	1,10			
	19	182	3,54	1,07			3,577
20	234	3,76	1,02	20-23			
21	285	3,84	0,92	21-23,24			
22	209	3,67	1,06				
23	120	3,47	1,04				
24	154	3,61	0,95				

Katılımcıların yaşlarına göre yapılan tek faktörlü varyans analizi sonucunda KKTÖ boyutlarından duygusal boyut ($F=1,059$, $p>.05$), kavramsal boyut ($F=1,677$, $p>.05$), güvenilirlik boyutlarının ($F=1,294$, $p>.05$) puanları farklılık göstermemiştir. Buna göre kaygısal boyut bazında öğrencilerin kredi kartı kullanımları öğrencilerin yaşlarına göre farklılık göstermemiştir. Sonuçlara göre davranışsal ($F=3,799$, $p<.05$), kaygısal ($F=3,577$, $p<.05$) boyutlarında öğrencilerin yaşlarına göre anlamlı farklılıklar olduğu görülmektedir. Bu farklılık davranışsal boyutta 19 ve 20 yaşındaki öğrencilerin diğer yaş gruplarındaki öğrencilerden farklı tutumlarından kaynaklanmaktadır. Kaygısal boyutta ise 19 yaşındaki öğrencilerin tutumlarının 20 ve 21 yaşındaki öğrencilerden, 20 yaşındaki öğrencilerin 23 yaşındaki öğrencilerin tutumlarından ve son olarak da 21 yaşındaki öğrencilerin 23 ve 24 yaşındaki öğrencilerin tutumlarından dolayı farklılık göstermektedir.

Tablo 7. Öğrencilerin Gelir Dağılımına Göre Kredi Kartı Tutum Ölçeği Boyut Puanlarının Karşılaştırılması (Tek Yönlü Varyans Analizi)

	Değişken	N	\bar{X}	Ss	F	p	Anlamlı Fark
Davranışsal	a. <1000TL	646	2,34	1,10	2,815	.038	a-b
	b. 1001-1500TL	279	2,53	1,18			
	c. 1501-2000TL	148	2,53	1,08			
	d. >2000TL	111	2,55	1,17			
Kaygısal	a. <1000TL	646	3,79	0,98	8,779	<.001	a-c, a-d, b-d
	b. 1001-1500TL	279	3,66	0,98			
	c. 1501-2000TL	148	3,48	1,08			
	d. >2000TL	111	3,35	1,07			
Kavramsal	a. <1000TL	646	3,08	0,99	4,966	.002	a-c, a-d, b-d
	b. 1001-1500TL	279	3,01	1,01			
	c. 1501-2000TL	148	2,85	1,03			
	d. >2000TL	111	2,74	1,01			

Tablo 7.'de görüldüğü üzere duygusal ve güvenilirlik boyutlarında öğrencilerin gelir dağılımlarına göre farklılık bulunmamaktadır. Öte yandan davranışsal ($F=2,815$, $p<.05$), kaygısal ($F=8,779$, $p<.05$), kavramsal ($F=4,966$, $p<.05$) boyutlarında öğrencilerin gelir dağılımlarına göre anlamlı farklılıklar olduğu görülmektedir. Bu farklılıklar davranışsal boyutta 1000TL'den az gelire sahip öğrenciler ile 1001-1500TL gelire sahip olan öğrenciler arasındaki farktan kaynaklanmaktadır. Kaygısal boyutta 1000TL'den az gelire sahip öğrenciler ile 1501-2000TL ve 2000TL üzeri gelire sahip olan öğrenciler ve 1501-2000TL gelire sahip öğrenciler ile 2000TL üzeri gelire sahip olan öğrenciler tutumları arasındaki farklılıklardan ileri gelmektedir. Son olarak kavramsal boyuttaki ise fark 1000TL'den az gelire sahip öğrenciler ile 1501-2000TL ve 2000TL üzeri gelire sahip olan öğrenciler ve 1501-2000TL gelire sahip öğrenciler ile 2000TL üzeri gelire sahip olan öğrencilerin tutumları arasındaki farklılıklardan kaynaklanmaktadır.

Tablo 8. Öğrencilerin Harcama Miktarına Göre Kredi Kartı Tutum Ölçeği Boyut Puanlarının Karşılaştırılması (Tek Yönlü Varyans Analizi)

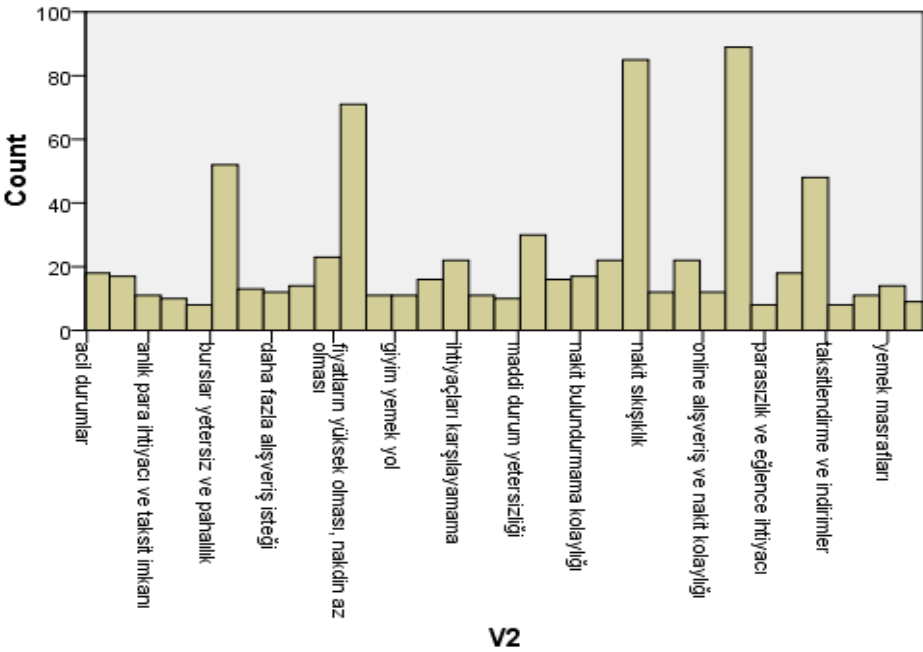
	Değişken	N	\bar{X}	Ss	F	p	Anlamlı Fark
Kaygısal	a. 100-200TL	365	3,80	0,98	5,796	.000	a-c, a-e, b-c, b-e, d-e
	b. 201-300TL	247	3,78	0,86			
	c. 301-400TL	141	3,56	1,02			
	d. 401-500TL	198	3,68	1,06			
	e. >500TL	233	3,44	1,11			

Öğrencilerin kredi kartı harcama miktarlarına göre yapılan tek yönlü varyans analizi sonucunda davranışsal ($F=1,711$, $p>.05$), duygusal ($F=1,087$, $p>.05$), kavramsal ($F=1,311$, $p>.05$) ve güvenilirlik ($F=1,146$, $p>.05$) boyutlarında öğrencilerin harcama miktarlarına göre farklılık gözlemlenmemiştir. Harcama miktarlarına göre kaygısal boyut ($F=5,796$, $p<.05$) bağlamında ise öğrencilerin tutumlarında farklılık bulunmaktadır. Bu farklılık 100-200TL harcama yapan öğrenciler ile 301-400TL harcama yapan ve 401-500TL harcama yapan öğrenciler arasındaki farklılıktan, 201-300TL harcama yapanlar ile 301-400TL ve 500TL üzeri harcama yapan öğrenciler ve son olarak da 401-500TL harcama yapanlar ile 500TL üzeri harcama yapan öğrenciler arasındaki farklılardan kaynaklanmaktadır.

Tablo 9. Öğrencilerin Kredi Kartı Borçlarını Ödeme Miktarlarına Göre Kredi Kartı Tutum Ölçeği Boyut Puanlarının Karşılaştırılması (Tek Yönlü Varyans Analizi)

	Değişken	N	\bar{X}	Ss	F	p	Anlamlı Fark
Davranışsal	1. Asgari Tutar	397	2,35	1,10	3,660	.026	1-3
	2. Tamamı	457	2,40	1,12			
	3. Kendi Belir.	330	2,57	1,16			
Kaygısal	1.Asgari Tutar	397	3,78	1,00	4,001	.019	1-2
	2. Tamamı	457	3,59	1,01			
	3. Kendi Belir.	330	3,69	1,01			
Kavramsal	1. Asgari Tutar	397	3,12	1,02	9,610	.000	1-2,2-3
	2. Tamamı	457	2,84	0,98			
	3. Kendi Belir.	330	3,08	1,01			

Tablo 9.'a göre katılımcıların kredi kartı borçlarını ödeme miktarlarına göre yapılan tek faktörlü varyans analizi sonucunda KKTÖ boyutlarından duygusal ($F=1,186$, $p>.05$) ve güvenilirlik ($F=0,417$, $p>.05$) boyutlarında öğrencilerin kredi kartlarının borç tutarlarını ödeme miktarlarına göre farklılık gözlemlenmemiştir. Ancak analiz neticesinde davranışsal ($F=3,660$, $p<.05$), kaygısal ($F=4,001$, $p<.05$) ve kavramsal ($F=9,610$, $p<.05$) boyutlarda farklılık bulunmaktadır. Öğrencilerin kredi kartı borçlarını ödeme tutarlarında davranışsal boyuttaki farklılığın asgari tutarı ödeyen öğrenciler ile kendi belirlediği tutarı ödeyen öğrencilerden kaynaklandığı görülmektedir. Kaygısal boyuttaki farklılık ise borçlarının asgarisini ödeyenler ile tamamını ödeyen öğrencilerden kaynaklandığı bulunmuştur. Son olarak ise kavramsal boyut bakımından öğrencilerin kredi kartı borçlarını ödeme tutumlarındaki farklılığın asgari tutarı ödeyen öğrenciler ile kart borcunun tamamını ödeyen öğrenciler ve kendi belirledikleri tutarı yatıran öğrenciler ile borçlarının tamamını ödeyen öğrencilerden kaynaklandığı tespit edilmiştir.

Şekil 1. Üniversite Öğrencilerini Kredi Kartı Kullanmaya İten Nedenler

“Üniversite öğrencilerini kredi kartı kullanımına iten nedenlere yönelik” açık uçlu soruya verilen yanıtlar çerçevesinde Şekil 1’deki sonuçlar şekillenmiştir. Şekil 1’de de görüleceği üzere öğrencileri kredi kartı kullanımına iten nedenlerin ağırlıkları en yüksekten aşağıya şu şekilde ortaya çıkmıştır; “1-parasızlık”, “2-nakit sıkışıklığı”, “3-bursların yetersizliği”, “4-taksit imkanı”, “5-gelir durumunun kötü olması”, “6-ihtiyaçlar”, “7-maddi yetersizlik” şeklindedir. Burada yer alan ifadeler ortak bazı görüşlerden hareket edilerek ifade edilmiştir.

Tartışma ve Sonuç

MCBÜ merkez kampüslerde öğrenim gören öğrencilere uygulanan anket sonuçları değerlendirildiğinde öncelikle kredi kartını kullananlarına yönelik soruya verilen yanıtlar kapsamında öğrencilerin 1184’ü (%65,1) kredi kartı kullandığını belirtirken, 636’sı (%34,9) kredi kartı kullanmamaktadır. Bu sonuç örneklem grubundaki öğrencilerin çoğunun kredi kartı kullandığını göstermektedir. Bu sonuç literatürdeki çalışmaların sonuçları ile kısmen örtüşmektedir. Nitekim yapılan çalışmaların bazılarında üniversite öğrencilerinin kredi kartı kullanım oranı kullananlara oranla daha yüksek iken (Çiçek ve Demirdelen, 2008; Girginer vd., 2008), bazılarında tam tersi bir durum mevcuttur (Akbulut ve Özbolat, 2015; Bayrak vd., 2017).

Öğrencilerin kredi kartını genel olarak hangi tür harcamalarda kullandıklarına bakıldığında ise öğrenciler kredi kartını en fazla giyim masraflarında kullandığı ortaya çıkmıştır. Yine yemek giderleri ve market alışverişi de sırasıyla en fazla kullanılan harcama türü olarak karşımıza çıkmaktadır. Oransal olarak bakıldığında giyim % 21,6, %15,4 yemek giderleri, %12,9 market alışverişleridir. Ankete katılan geri kalan diğer öğrenciler (%50,1) ise kredi kartını genel olarak yemek, market alışverişi, giyim, fatura ödeme, eğlence, tatil ve özel harcamaların (aksesuar, kozmetik vb.) alışverişlerinde kullanmaktadır. Buradan hareketle öğrencilerin genel olarak kredi kartını market, yemek ve giyim gibi temel ihtiyaçlarında kullandığı sonucu ortaya çıkmıştır. Bu sonuçlar da literatürdeki diğer çalışmalarla benzerlik göstermektedir. Nitekim Akbulut

ve Özbolat (2015), çalışmalarında öğrencilerin kredi kartlarını yemek/ market harcamalarında (%46,3) daha fazla kullandıklarını bulmuştur. Yine Bayrak vd. (2017), çalışmalarında öğrencilerin kredi kartı ile en çok giyim ve ayakkabı ile gıda harcamaları yaptığını belirlemiştir.

16 maddeden oluşan KKTÖ'ye uygulanan faktör analizi sonucunda bu çalışmada 5 faktör elde edilmiştir. Bu noktada daha önceki çalışmalarda (Girginer vd., 2008) KKTÖ 5 faktör ile ölçümlenmiş olup, araştırma ile benzerlik taşımaktadır; bununla birlikte bazı çalışmalarda aynı ölçek ile daha az faktörle elde edildiği çalışmalar da bulunmaktadır (Akbulut ve Özbolat, 2015). Ölçek araştırmamızda üniversitemizin tamamını temsil edecek büyüklüğe ulaşılmış ve ölçeğin daha büyük bir örneklem kitlesine uygulanması sağlanmıştır.

Öğrencilerin kredi kartı kullanımlarında etkisi olan faktörler değerlendirildiğinde, kaygısal, davranışsal, duygusal ve güvenilirlik boyutlarının etkili olduğu bulunmuştur. Kaygısal boyut bağlamında değerlendirildiğinde öğrencilerin kredi kartı kullanmanın borç demek olduğunu, kendi bütçelerinin üzerinde harcama yapmaktan korktuklarını ancak gelir yetersizliği neticesinde kredi kartı kullanmaya mecbur oldukları gözlemlenmektedir. Benzer olarak, yapılan Girginer vd. (2008)'in çalışmasında da öğrenciler gelir yetersizliği dolayısıyla kredi kartı kullanımına yönelik daha düşük düzeyde kaygısal tutum sergilemektedirler.

Davranışsal boyut değerlendirildiğinde, öğrencilerin daha fazla kredi kartına sahip olmak istedikleri ve farklı kredi kartlarını birlikte kullanmak istedikleri ve farklı özellikleri olan kartları kullanmaya niyetli oldukları gözlenmektedir. Nitekim günümüzde birçok farklı bankanın hizmetlerini birbirlerinden farklılaştırmak için kullandıkları yöntemler ve farklı tutundurma süreçleri kapsamındaki kampanyalar (Keskin ve Koparan, 2010) genç tüketiciler olan öğrencilerin farklı kartları birlikte kullanma eğilimini açıklayabilmektedir.

Duygusal boyut açısından öğrencilerin tutumları ele alındığında, kredi kartı sahibi olmaktan mutlu oldukları ve bundan dolayı kredi kartı kullanmayı sevdiğikleri tespit edilmiştir. Bankaların kredi kartı tutundur-

ma faaliyetleri çerçevesinde kredi kartlarını pazarlarken tüketici dostu ürünler ve hizmetler olarak sunmaları, kredi kartı ile alışveriş yapmanın sağladığı faydaları ön plana çıkarmaları öğrencilerin bu yönde bir tutuma yönelmelerinde etkili olmaktadır (Kotler ve Armstrong, 1997; Gökçen ve Kaya, 2009).

Güvenilirlik boyutu kapsamında ise öğrencilerin, kredi kartı ile yaptıkları harcamalarda kredi kartı ödeme yönteminin güvenilir olduğunu ve bu tip bir ödeme yönteminin risk taşımadığını düşünmektedirler. Genç tüketiciler olan öğrencilerin güncel teknolojileri takip etmeleri ve dijital pazarlama kanallarını sıklıkla kullandıkları göz önüne alındığında, geçmiş dönemlere göre güvenlik standartlarının (Kaya, 2009) daha üst düzeyde olduğunun (128-bit ssl güvenlik duvarları vb. örnekler) farkında olmaları ve bu standartlara aşına olmalarının da kredi kartı ödeme yöntemine güven duymalarını sağlamaktadır.

Son olarak kavramsal boyut açısında öğrencilerin tutumları değerlendirildiğinde ise, öğrencilerin kredi kartı kullanımının maliyetli olduğu, borçlarının her geçen arttığı ve kart kullanımının mantıklı bir ödeme aracı olmadığını düşünmektedirler. Kavramsal boyut altında bahsi geçen tutum sahibi olan öğrencilerin gelir yetersizliği yaşayan öğrencilerden oluştuğu ve gelir-gider hesaplamalarını kontrol edemeyen bireyler oldukları düşünülmektedir.

Öğrencilerin açık uçlu soruya verdiği yanıtlar kapsamında ise öğrencilerin önemli bir kesimi maddi durumlarının yetersiz olmasının, kendilerini kredi kartı kullanmaya mecbur bıraktığını ifade etmişlerdir. Öğrencilerin yine önemli bir bölümü, kendilerine sunulan bursların yetersiz olmasından hareketle kredi kartı kullandıklarını ifade etmişlerdir. Dolayısıyla bu açılardan bakıldığında öğrencilerin burs imkânlarının artırılması, maddi açıdan daha çok desteklenmeleri öğrenimlerine devam edebilmeleri açısından gereklilik olarak karşımıza çıkmaktadır. Nitekim bu noktada burs imkanlarının artırılması ve çeşitlenmesi farklı akademik çalışmalarla desteklenen konuların başında yer almaktadır (Duramaz vd., 2016; Yardımcıoğlu vd., 2017).

Gerek dünyada, gerekse Türkiye’de farklı üniversite öğrencileri üzerinde uygulanan anketler ve araştırmalar sonucunda üniversite öğrencilerinin kredi kartı kullanımlarına yönelik gerçekleştirilen çalışmanın bir örneğinin, 50.000’e yaklaşan öğrenci sayısı ile Türkiye’nin en yüksek öğrenci sayılarından birine sahip olan Manisa Celal Bayar Üniversitesi’nde uygulanmış olmasının gerek üniversite, gerekse Manisa açısından farklı kazanımları söz konusu olacaktır. Nitekim öğrencilerin önemli bir bölümünün Şehit Prof. Dr. İlhan Varank Kampüsü ve Merkez kampüsünde öğrenim görüp, aynı zamanda Manisa’da ikamet ediyor olması ve harcamalarını burada gerçekleştirmeleri Manisa ekonomisi açısından önemli bir süreçtir. Bu kapsamda öğrencilerin kredi kartı kullanım alışkanlıklarının belirlenmesi ile öğrencilerin kredi kartıyla hangi sektörlerde ve ne kadar harcama yaptıkları, gibi bulguların ortaya çıkarılması çerçevesinde Manisa’daki işletmelere önemli bir veri kaynağı sunulmuştur. Aynı zamanda öğrencilerin kredi kartı kullanım davranışlarının ortaya çıkarılmasıyla beraber günümüzde hedef pazar kitlelerini sürekli çeşitlendiren ve geliştiren bankalar, bu kapsamda öğrencilerin tercihlerine göre politikalarına yön verebilecek bilgiye ve öğrencilere yönelik farklı imkânlar sunma potansiyeline sahip olacaklardır. Dolayısıyla çalışma hem literatüre, hem de pratiğe yönelik bir değer taşımaktadır.

Araştırma sınırlılıkları bağlamında değerlendirildiğinde ilk olarak kredi kartı kullanımına etki eden faktörler çalışmamızda yalnızca merkez kampüslerde öğrenim gören öğrencilerin tutumları üzerinden değerlendirilmektedir. Bu konuda yapılacak olan ilerideki çalışmalarda üniversitenin bütün kampüslerinde öğrenim gören öğrencilerin tutumları farklı bir çalışma ile değerlendirilebilir. Bununla birlikte bölgesel bazda tüm üniversite öğrencilerinin tutumlarının değerlendirilmesi daha geniş kapsamlı bir kredi kartı kullanım oranı verecektir. Ayrıca çalışma, üniversite öğrencilerinin kredi kartı kullanım faktörlerinin belirlenmesi ve bununla birlikte tüketim alışkanlıklarının değerlendirilmesi, farklı finansal ödeme yöntemleri ile karşılaştırılması ve bu gibi değişkenlerin birbirleri ile ilişkilerini inceleyen araştırmalara kaynak olacaktır.

Kaynakça

- Akbulut, M. C. ve Murat, Ö. (2015). “Beypazarı MYO Öğrencilerinin Kredi Kartı Kullanımlarına Yönelik Bir Araştırma”, Bankacılık ve Sigortacılık Araştırmaları Dergisi, 2(7-8), 34-52.
- Allen, J. L., ve Jover, M. A. (1997). “Credit card behavior of university students: ethnic differences”. Consumer Interest Annual, (43), 162-170.
- Baki, A. ve Gökçek, T. (2012). “Karma yöntem araştırmalarına genel bir bakış”, Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, 11(42), 1-21.
- Bankalararası Kart Merkezi (2018). “Pos, ATM, Kart Sayıları”. <https://bkm.com.tr/pos-atm-kart-sayilari/> , (Erişim: 22.11.2018).
- Bayrak, A. Z., Cihan, K. Mirasedoğlu, M. U. ve Dilek, Ö. (2017). “Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Fındıklı Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu Öğrencilerinin Kredi Kartı Kullanımına Yönelik Bir Araştırma”, Uluslararası Ekonomik Araştırmalar Dergisi, 3(2), 223-239.
- Bloomberght (2014). “Türkiye Kredi Kartı Sayısında Avrupa’nın Zirvesine Oynuyor”. <https://www.bloomberght.com/haberler/haber/1554349-turkiye-kredi-karti-sayisinda-avrupanin-zirvesine-oyuyor>, (Erişim: 22.11.2018).
- Cebeci, İ. ve Uçar, S. (2016). “Bireysel Finansmanda Etkili Bir Araç: Kredi Kartı Üzerine Ampirik Bir Araştırma”, Muhasebe ve Finansman Dergisi, Ekim, 1-20.
- Che Wel, C. A., Omar, N.A. ve Alam, S.S. (2012). “Credit Card Usage Behavior Among Working Student”, Jurnal Personalia Pelajar, 18(1), 99- 106.
- Creswell, J. W. (2003). Research design: Qualitative, quantitative, and mixed methods approaches. 2nd Edition, Thousand Oaks: Sage Publications.
- Creswell, J. W. ve Clark, V.L.P. (2006). “Chapter 1: Understanding

- mixed method research”. Designing and conducting mixed methods research, Thousand Oaks: Sage Publications. http://www.sagepub.com/sites/default/files/upmbinaries/10981_Chapter_1.pdf, (Erişim: 22.11.2018).
- Compton, J. ve Pfau, M. (2004). “Use of inoculation to foster resistance to credit card marketing targeting college students”, *Journal of Applied Communication Research*, 32(4), 343-364.
- Çakmak, A.Ç. ve Yurtsever, S. (2012). “Kredi Kartının Plansız Satın Alma Davranışına Etkisi: Karabük Üniversitesi Akademik Personeline Yönelik Bir Uygulama”, *Tarih Kültür ve Sanat Araştırmaları Dergisi*, 1(4), 45-72.
- Çavuş, M.F. (2006). “Bireysel Finansman Temininde Kredi Kartları: Türkiye’de Kredi Kartı Kullanımı Üzerine Bir Araştırma”, *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 15, 173-187.
- Çiçek, R. ve Demirdelen, K. (2008). “Üniversite öğrencilerinin kredi kartı kullanımlarını değerlendirmeye yönelik bir araştırma: Niğde Üniversitesi öğrencileri örneği”, *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler MYO Dergisi*, 10(1-2), 539-560.
- Denk, Z., Demir, Ö. ve Sezgin, E. E. (2018). “Kartlı Ödeme Sistemlerinin Finansal Davranış Ve Tutum Üzerindeki Etkisi: Elazığ-Malatya İli Avm Müşterileri Örneği”, *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 28(1), 187-202.
- Duramaz, S., Onağ, A.O. ve Çınar, S. (2016). “Manisa Celal Bayar Üniversitesi’nde Öğrenim Gören Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Manisa ve Üniversite’ye Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Uyumları”, *Uluslararası Stratejik Araştırmalar Kongresi*, 3-6 Kasım, Antalya, Türkiye.
- Girginer, N., Çelik, A. E. ve Uçkun, N. (2008). “Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Öğrencilerinin Kredi Kartı Kullanımlarına Yönelik Bir Araştırma”, *Anadolu University Journal of Social Sciences*, 8(1), 193-208.

- Gökçen, G. ve Kaya, F. (2009). “Bireysel Müşterilerin Kredi Kartı Tercihlerine Etki Eden Faktörlerin Belirlenmesi Üzerine Bir Araştırma”, *Bankacılar Dergisi*, (70), 3-16.
- Ha, H. (2013). “Credit card use and debt by female students: A case study in Melbourne, Australia”, *Youth Studies Australia*, 32(4), 57.
- Hayhoe, C.R., Leach, L. ve Turner, P. R. (1999). “Discriminating the number of credit cards held by college students using credit and money attitudes”, *Journal of Economic Psychology*, (20), 643-656.
- Jones, J. (2005). “College students’ knowledge and use of credit”, *Financial Counseling and Planning*, 16(2), 9-16.
- Kaya, F. (2009). *Türkiye’de Kredi Kartı Uygulaması*. Yayın No: 263, İstanbul: TBB Yayınları.
- Keskin, H. D. ve Koparan, E. (2010). “Üniversite öğrencilerinin kredi kartı sahipliğini belirleyen faktörler.” *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İİBF Dergisi*, 5(1), 111-129.
- Korkmaz, S. ve Gövdeli, Y. E. (2004). “Türk bankacılığında alternatif dağıtım kanalları ve ürünleri ile bunların gelişiminde ve pazarlanmasında eğitimin önemi”, *Gazi Üniversitesi, Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi Dergisi*, (15).
- Kotler, P. ve Armstrong, G. (1997). *Marketing: An Introduction*. 4th ed., New Jersey: Prentice Hall International Inc.
- Latino Community Credit Union (2013). *Credit Cards Advantages and Disadvantages*. Raleigh: Latino Community Credit Union Report, http://latinoccu.org/site/assets/Credit-cards_ENG.pdf, (Erişim: 22.11.2018).
- Lawrence, F. C., Christofferson, Rebecca C., Nester, Susan. E., Moser, E. Barry., Tucker, Jeanette A., ve Lyons, Angela C. (2003). “Credit Card Usage of College Students, Louisiana State University Agricultural Center Research”, *Research Information Sheet Number*, 107.

- Örücü, E. (2003). “Kredi kartı Kullanımının Tüketici Davranışları Üzerine Olan Etkisinin Kamu Çalışanları Açısından İncelenmesi: (Manisa Orman İşletmesi Çalışanları Örneği)”, *Mevzuat Dergisi*, 6(68).
- Pinto, M. B. ve Mansfield, P. (2006). “Direct Mail Credit Card Solicitation of College Students”, *Services Marketing Quarterly*, 27(4), 27-34.
- Salliema (2009). “How undergraduate students use credit cards: Sallie Mae’s national study of usage rates and trends 2009”. Sallie Mae Research Report, April.
- Sotiropoulos, V. ve D’astous, A. (2012). “Social Networks and Credit Card Overspending Among Young Adult Consumers”, *The Journal of Consumer Affairs*, 46(3), 457-484.
- Torlak, Ö. (2002). “Kredi Kartı Kullanımının Satınalma Alışkanlıklarına Etkileri Üzerine Eskişehir’de Bir Araştırma”. *İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi İşletme İktisadı Enstitüsü Dergisi*, 13 (41), 67-78.
- Uzun, M. ve Bilge, H. (2017). “Öğrencilerin Kredi Kartı Kullanım Davranışları Üzerine Bir Araştırma: Artvin Çoruh Üniversitesi Hopa Meslek Yüksekokulu Örneği”, Ed. Gürkan Haşit, Hakkı Çiftçi, M.Emin Merter *Sosyo-Ekonomik Stratejiler-II: İşletme*, London: IJOPEC Publication.
- Ünal, S. ve Erciş, A. (2004). “Banka Hizmetleri Satın Alan Tüketicileri Banka Özellik Ve Hizmet Değişkenlerine Yönelik Tutumlarına Göre Alt Pazar Bölümlerine Ayırma Üzerine Erzurum’da Bir Araştırma”. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 4 (2).
- Yardımcıoğlu, F., Furkan B., ve Savaşan, F. (2017). “Uluslararası Öğrencilerin Sosyo-Ekonomik Problemleri ve Çözüm Önerileri (Sakarya Üniversitesi Örneği).” *Akademik İncelemeler Dergisi (AID)*, 12 (1), 203-254.

Yeniçeri, Tülay ve Akturan, Ulun (2007). “Kredi kartını bilinçli kullanan ve kullanmayan tüketicileri ayırmada kullanılacak temel belirleyiciler üzerine bir pilot araştırma”, Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 25(2), 243-266.

Williams, D., Waterwall, B. ve Giardelli, T. (2008). “An Investigation into Credit Card Debt among College Students”, Contemporary Issues in Education Research, 1(4), 43-50.

